

ועדת ערר קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

דו"ח סיכום פעילות

שנת 2021

תוכן עניינים

3	דבר המנכ"ל
4	דבר ראשת בית הדין
5	תקציר מנהלים
5	אודות בית הדין
5	חזון בית הדין – ערכאה דיגיטלית עם הפנים לבעלי העסקים
6	נתונים על פעילות בית הדין
6	סוגיות עקרוניות שנדונו על ידי ועדות הערר
6	תהליכים ותמורות בשנת 2021
7	אודות ועדת הערר
7	על הקמת היחידה ופועלה
8	תרשים מבנה ארגוני
8	עובדי היחידה
8	התפלגות מגדרית
9	ייצוג הולם
9	המוקד הטלפוני – פניות הציבור
9	בית דין דיגיטלי מקצה לקצה
10	היקף הפעילות - אפיון ונתונים
10	נתוני פתיחה וסגירה של תיקי ערר
10	משך הטיפול בתיקי ערר
11	עילות סגירת תיקים
11	אפיון העוררים
12	קיום דיונים בוועדות הערר
13	סוגיות עקרוניות שנדונו על ידי ועדות הערר
14	ערעורים על החלטות ועדות הערר
15	תהליכים ותמורות

כפי שניתן להתרשם מנתוני הדו"ח, הטיפול המקוון בתיקים ובכלל זאת, קיום הדיונים בהיוועדות חזותית, תרם רבות ליעול ההליכים המתנהלים בפני בית הדין ולמתן שירות מקצועי ומהיר לבעלי העסקים בישראל.

צוות בית הדין, עמד בהצלחה במשימת הקמת בית דין מקוון, שירותי ונגיש בתוך פרק זמן קצר ביותר. בכך, סייע להגשים את תכלית החוק ולאפשר לציבור העוסקים למצות זכויותיהם על פי הדין במהירות וביעילות. אין לי ספק כי עבודתם המאומצת תרמה לעסקים רבים וסייעה בשמירה על חוסנה הכלכלי של מדינת ישראל בעת משבר הקורונה.

ברצוני להודות לעובדי בית הדין ולראשת בית הדין לענייני קורונה (השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים), עו"ד תמר שטיינר על פועלם בהקמת בית הדין בזמן שיא, ועל הובלתם הנאמנה, המסורה והמקצועית לאורך כל הדרך.

עו"ד ערן דויד

מנכ"ל משרד המשפטים

אני מתכבד להקדים דברים לדו"ח השנתי הראשון של יחידת בית הדין לענייני קורונה (השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים). דו"ח זה מפורסם לראשונה לציבור הרחב, ומציג נתונים אודות פעילות בית הדין והחלטות שהתקבלו בעררים שהגישו בעלי עסקים מאז תחילת פעילותו בחודש ינואר 2021.

בשנת 2020, עם התפשטותה העולמית של מגפת הקורונה, התמודדה מדינת ישראל עם אתגרים חברתיים וכלכליים לא פשוטים. מכוח חוק התכנית לסיוע כלכלי, תש"ף-2020, הוקם בית הדין לענייני קורונה. תפקידו של בית דין זה הינו לשמש ערכאת ערר על החלטות רשות המסים בעניין מתן מענקים לעסקים שנפגעו מהקורונה.

בית הדין הוא הערכאה הדיגיטלית הראשונה שהוקמה במשרד המשפטים וככזה מהווה מודל ליתר הערכאות הדיגיטליות אשר עתידות לקום במשרד המשפטים.

לבית הדין הוקנתה סמכות רחבה מאוד והוא בעל מאפיינים ייחודיים וחדשנים. ההליך בבית הדין מנוהל לאורך כל שלביו בצורה מקוונת ומאפשר ביקורת שיפוטית מקצועית ויעילה על החלטות רשות המסים. כמו כן, בעלי העסקים לא נדרשים להיות מיוצגים על ידי עורכי דין בפני בית הדין ויכולים לבחור אם לייצג את עצמם בהליך זה, או לחילופין להיות מיוצגים על ידי עורכי דין, יועץ מס או רואי חשבון.

למצוא פירוט אודות מבנה היחידה והצגה של בית הדין, כמו כן מוצג מידע אודות החלק הארגוני ונתונים אודות כוח האדם ביחידה. שאר חלקי הדו"ח מציגים את הנתונים המשקפים את הפעילות המתבצעת בבית הדין.

אנו רואים בכל תיק ותיק עולם ומלואו, מאחורי כל תיק ותיק עומד עסק, עם עובדים ועובדות בשר ודם, המפרנסים ומפרנסות משפחות במדינת ישראל. שימור יכולת הישרדות העסקים הקטנים והבינוניים היא אשר עמדה לנגד הממשלה בבואה ליתן את המענקים, והיא אשר עומדת בבסיס תכלית החקיקה, והביקורת השיפוטית אשר ניתנת בצדה.

העיתוי המיוחד שבו העורר מגיע לבקש את הסעד המשפטי מבית הדין עומד לנגד עיננו. לרוב מדובר בצומת דרכים בה נמצא העורר שעשויה להשפיע במישרין על המשך חיי העסק או סגירתו כליל. הענקת ביקורת שיפוטית מקצועית, מהירה אמיצה ויעילה עשויה להציל בעלי עסקים מקריסה כלכלית, ולמנוע עוגמת נפש מקום בו היה ניתן לעשות כן.

ברצוני להודות לשר המשפטים גדעון סער, ולמנכ"ל המשרד ערן דויד על תמיכתם וסיועם ההדוק לעבודת ביה"ד, וכמובן לעובדי בית הדין ולנציגי הציבור העובדים עם בית הדין על עבודתם המקצועית, האיכותית והמאומצת לטובת מתן שירות אדיב, יעיל, מהיר, שירותי ונגיש לציבור העוסקים הבאים לפתחי בית הדין.

עו"ד תמר שטיינר

ראשת בית הדין

אני מתכבדת להציג בפניכם את דו"ח סיכום הפעילות השנתית הראשון של בית הדין לענייני קורונה (השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים). דו"ח זה מציג את פועלו של בית הדין בשנתו הראשונה מאז הקמתו בסוף שנת 2020, ותחילת פעילותו בינואר 2021 באופן שקוף, זמין ונגיש לכלל הציבור.

בית הדין לענייני קורונה (השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים) הוקם לפני כשנה במטרה לשמש ערכאת ביקורת שיפוטית מנהלית על החלטות רשות המסים, בעניין מתן מענקים עבור הוצאות קבועות ומענקי פגיעה ממושכת.

מדובר בבית הדין הדיגיטלי הראשון במשרד המשפטים ובממשלה, אשר פעילותו מתנהלת במלואה באמצעים מקוונים, החל מהגשת הערר באמצעות הזדהות ממשלתית חכמה, דרך עבודת הדיינים שנעשית, לראשונה בישראל, באמצעות דיונים בהיוועדות חזותית ותוך הליך דיגיטלי מלא.

בית הדין פועל בשקיפות מלאה כאשר כל החלטות בית הדין מועלות לאתר זמין וידידותי לציבור. פרסום החלטות בית הדין נועד להנגיש את המידע לציבור בעלי העסקים והמייצגים, על מנת לאפשר להם למצות את זכויותיהם, בכל דרך שיבחרו לעשות כן. נגישות בית הדין באה לידי ביטוי גם בפרסום מסמכים לדוגמה באתר בית הדין, כך שכל אזרח יוכל להתנהל בצורה הקלה ביותר, ובהנגשת סעיפי החוק הרלוונטי.

הנגשת המידע לציבור אודות פועלו של בית הדין מהווה צעד נוסף בדרך להגברת וחיזוק אמון הציבור, שהוא אחד היעדים המרכזיים אליהם מכוונת היחידה. בדו"ח זה ניתן

בית הדין לענייני קורונה (השתתפות בהוצאות קבועות ומענקי פגיעה ממושכת לעסקים) הוקם לקראת סוף שנת 2020 מכוח חוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף קורונה החדש) (הוראת שעה) – תש"ף 2020 (להלן: "החוק" ו- "בית הדין"), בשלהי פרוץ משבר הקורונה בישראל.

בית הדין הוקם לראשונה כערכאה משפטית דיגיטלית פורצת דרך בעולם המשפט בה השירות לאזרחים ניתן באופן מקוון "מקצה לקצה" תוך מתן דגש למתן שירות מקצועי, אדיב, יעיל, מהיר, שירותי ונגיש לציבור העוסקים המבקשים לערוך על החלטות רשות המסים.

תפעול ועדות הערר וניהול התיקים נעשה במתכונת חדשנית של "בית דין דיגיטלי", משלב הגשת הערר ועד למתן החלטה סופית בתיק, וכן קיום דיונים באמצעים מקוונים, במידת הצורך. הגשת הערר אינה כרוכה בתשלום אגרה, ומתבצעת באופן פשוט ונגיש באמצעות אתר מקוון ייעודי.

שנת 2021 היא שנת הפעילות הראשונה של בית הדין לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים. בית הדין מורכב ממספר ועדות ערר במותב של שני חברים: יו"ר ועדה, משפטן המכהן כעובד מדינה, ולצדו נציג ציבור בעל מומחיות פיננסית, כלכלית, או חשבונאית. ועדות הערר משמשות כערכאת ערעור ראשונה על החלטות של רשות המסים בעניין מתן מענקים עבור הוצאות קבועות ומענקי פגיעה ממושכת.

בית הדין מורכב מ- 28 עובדים מתוכם 12 עובדי מדינה קבועים ו- 16 חברי וועדה, נציגי ציבור במינוי שר האוצר. בבית הדין פועלים 7 מותבים משתנים של וועדות ערר הפועלים במקביל.

מתוך 12 עובדי בית הדין, 4 עובדים מינהליים (מזכירת בי"ד, אמר"כ לית מנהלת לשכה וסטודנטית) ו- 8 נושאי משרה משפטית (7 דינים, לרבות ראשת בית הדין וסגנה ו- 1 עוזרת משפטית). בשנת 2021, 75% מכלל העובדים היו נשים, ו- 15% עובדים השתייכו לאוכלוסיות של ייצוג הולם (3% - מקרב בני העדה האתיופית, כ- 7% בני החברה הערבית, וכ 3% מהמגזר החרדי).

חזון בית הדין – ערכאה דיגיטלית עם הפנים לבעלי העסקים

**בית הדין לעררים יפעל למתן שירות מקצועי, ערכי, יעיל
ומהיר ללקוחותיו, תוך תרומה ממשית למיצוי זכויות בעלי
העסקים, שיפור ההליכים השיפוטניים, לחדשנות בעולם
המשפט, ולכלכלה בישראל**

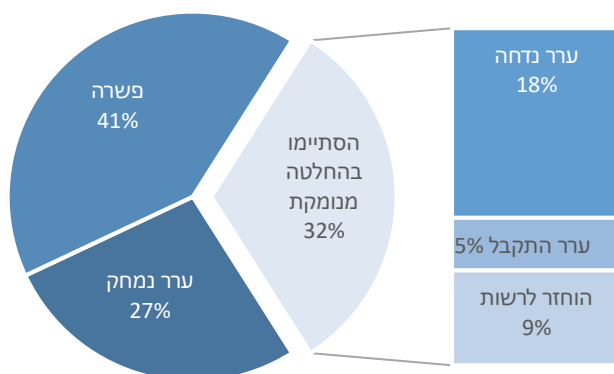
נתונים על פעילות בית הדין

בשנת 2021 נפתחו 1358 תיקים ונסגרו 878 תיקים. משך זמן הטיפול הממוצע בתיק הוא 71 ימים. ב-55% מתיקי הערר התקבל סעד לטובת העורר.

סוגיות עקרוניות שנדונו על ידי ועדות הערר

תיקי ועדות הערר עסקו, בין היתר, בסוגיות הבאות: קשר סיבתי בין ירידת המחזורים לבין התפשטות נגיף הקורונה; סמכות רשות המסים לסטות מההחלטה הקבועה בחוק; שאלת הגדרת עוסק הזכאי למענק; שאלת הגדרת ויתור על דמי שכירות כפגיעה בהכנסות המזכה במענק ועוד.

עילות סגירת תיקים

בערר 1119-21 **52 חולון סנטר השקעות בע"מ נ' רשות המסים** (17.08.21), נדחתה טענת רשות המסים כי ירידה במחזורים של משכיר נכס אינה נחשבת כפגיעה במחזור המזכה במענק בעד השתתפות בהוצאות קבועות. בעקבות ההחלטה והחלטות נוספות בעררים מאוחרים שהכירו בויתור על דמי שכירות כירידת מחזורים לצורך חישוב המענק, שינתה רשות המסים מדיניותה בנושא.

בערר 1071-21 **ק. סלאמה בע"מ נ' רשות המסים** (22.06.21), נדחתה עמדת רשות המסים כי כל פרויקט הנמשך מעל שנה יש בו כדי להחריג בהכרח את בעל העסק מהגדרת עוסק בחוק הסיוע ומזכאות למענק. נקבע כי יש לבחון מאפייניו של העוסק ולבדוק האם אכן מתבצעת עבודה ממושכת העשויה מקשה אחת.

בערר 1459-21 **אר – תור בע"מ נ' רשות המסים** (04.10.21), נקבע שלרשות המסים נתונה סמכות לחרוג מההחלטה הקבועה בחוק הסיוע ולקבוע את גובה המענק על פי גובה ההוצאות הקבועות בפועל של העסק, אך כי סמכות זו נועדה למקרים חריגים. על הרשות לנמק החלטתה ולתת למבקש המענק הזדמנות להשמיע טענותיו הן לגבי עצם ההחלטה לבחון את ההוצאות הקבועות בפועל, והן לגבי גובה ההוצאות הקבועות.

בערר 1026-21 **נתי זיו – סטודיו זיו בע"מ נ' רשות המסים** (05.05.21), נקבע כי בעסק שמחזור הכנסותיו תנודתי מטבעו קיימת חוסר ודאות טבועה בבחינת ירידת המחזורים כיוון שלא ניתן לומר שירידת המחזורים בין תקופת הבסיס לתקופת המענק נובעת כולה ממשבר הקורונה. במצב זה יש מקום לערוך חישוב חלופי לתקופת הבסיס וזאת כדי להביא לחישוב מענק שיגשים את כוונת המחוקק לתת פיצוי בגין השפעת משבר הקורונה, ולא עקב עצם קיומו של פער בין תקופת הבסיס לתקופת המענק.

תהליכים ותמורות בשנת 2021

עם הקמת בית הדין ועקב ריבוי סוגי מענקים אשר ניתנו לציבור בעלי העסקים בעת ההיא, ובמטרה להכיר לציבור העוררים את פעילות בית הדין, נערכו מספר כנסים לציבור המייצגים ולציבור בעלי העסקים בכלל ולבעלי העסקים במגזר הערבי בפרט. הכנסים התקיימו בשיתוף הלשכות המקצועיות – לשכת עורכי הדין, לשכת רואי החשבון ולשכת יועצי המס. פעילות ועדות הערר מפורטת באתר אינטרנט נגיש וידידותי, הכולל מדריכי מידע שנועדו לפשט לציבור העוררים את הליך הגשת הערר, ולייתר את הצורך בייצוג במקרים המתאימים.

כמו כן, כלל ההחלטות הסופיות של ועדות הערר מפורסמות באתר בית הדין ומקוטלגות בין היתר לפי נושאים. זיהינו את צרכי העוסקים לייצג את עצמם ולפיכך ולטובת הנגשת המידע המשפטי ללקוחות בית הדין, מפיץ בית הדין סיכום דו שבועי של ההחלטות בשפה נהירה ופשוטה לכלל ציבור העוסקים.

על הקמת היחידה ופועלה

על רקע התפשטות COVID-19 ולצורך צמצום ההדבקה והתמודדות עם נגיף הקורונה, הוטלו הגבלות שונות, בין השאר, על פתיחת מקומות עבודה ועל התייצבות של עובדים במקומות עבודתם, אשר לא אפשרו לקיים שגרת עבודה רגילה. כך גם הוטלו מגבלות על פעילותם של מקומות הפתוחים לציבור, מסחר ועסקי בילוי ופנאי, כמו גם מקומות ועסקים שבהם מתרחשת התקהלות משמעותית המעלה חשש לבריאות הציבור.

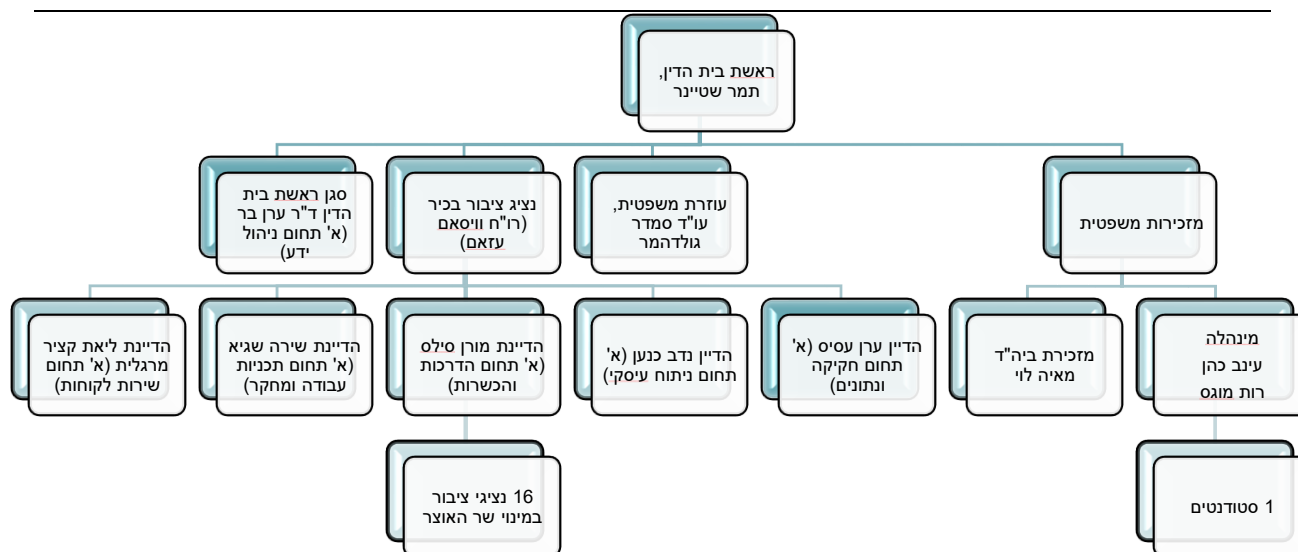
כדי לסייע למשק להתמודד עם המשבר שנוצר בשל התפשטות נגיף הקורונה אישרה הממשלה, ביום 24 באפריל 2020, את החלטת הממשלה מס' 5015 (להלן: **החלטת הממשלה**), שבמסגרתה ניתן מענק מינהלי לחודשים מרץ-אפריל 2020 לצורך סיוע לעסקים בעד השתתפות בהוצאות קבועות בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה. ביום 29 ביולי 2020 נחקק חוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש) (הוראת שעה), התש"ף-2020 (כאמור להלן: **חוק הסיוע או החוק**) אשר קבע את התנאים לקבלת מענקים עבור שבע תקופות זכאות נוספות.

בסעיף 21 לחוק קבע המחוקק כי שר המשפטים יקים ועדת ערר שתידון בעררים על החלטות רשות המסים בנוגע לבקשות למענקים עבור הוצאות קבועות ומענקי פגיעה ממושכת, בהתאם להחלטות הממשלה ובהתאם לחוק הסיוע, על פי קריטריונים שנקבעו בחוק. בהמשך לאמור הוחלט על הקמת ועדת הערר שהינה בית דין מנהלי דיגיטלי "מקצה לקצה", שמטרתו ליצור מנגנון של ביקורת שיפוטית על החלטות רשות המסים בדבר המענקים להוצאות קבועות באופן יעיל, מהיר, שירותי ונגיש לציבור.

לועדות הערר ניתנו סמכויות סטטוטוריות רחבות מאד, כך שוועדת הערר מוסמכת לקבל את הערר, לדחותו, להחזיר את ההחלטה לרשות המסים, או להיכנס בנעלי רשות המסים ולקבל החלטה אחרת במקומה. כמו כן עומדים לרשות בית הדין כלים חדשניים לבירור המחלוקת, לרבות סמכות להכרעה במחלוקת על בסיס מסמכים שהוגשו בלבד, וסמכות לקיים דיונים בהיוועדות חזותית. מאפיין ייחודי נוסף לבית הדין הוא העובדה כי העוררים אינם מחויבים בייצוג על ידי עורך דין או בכלל, והגשת העררים היא ללא תשלום אגרה.

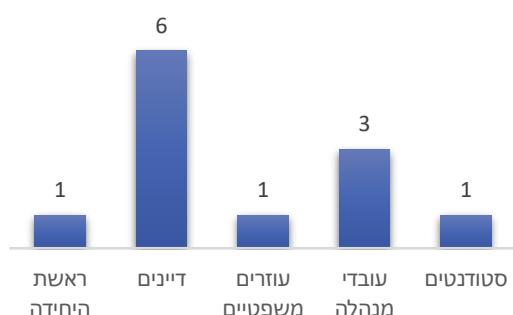
ביום 28 באוקטובר 2020 התקין שר המשפטים את תקנות התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש) (הוראת שעה) (סדרי הדין והמינהל בוועדת הערר). התקנות קובעות, בין היתר, את דרך הגשת הערר, דרך ניהולו ובירורו וכן את סמכויות ועדות הערר במתן החלטה סופית בערר.

תרשים מבנה ארגוני

עובדי היחידה

התפלגות עובדי היחידה

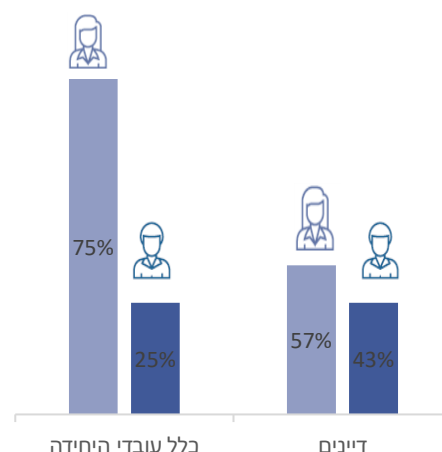

בראש היחידה עומדת ראשת בית הדין, כב' הדיינת תמר שטיינר, המכהנת גם כדיינת וכיו"ר ועדת ערר. כב' הדיין ד"ר ערן בר מכהן כסגן ראשת ועדות הערר בהיותו דיין ויו"ר ועדת ערר. ביחידה מועסקים סה"כ 12 עובדים, הכוללים דיינים, עובדי מנהלה המעניקים שירות לציבור ולדיינים, עוזרת משפטית וסטודנטית.

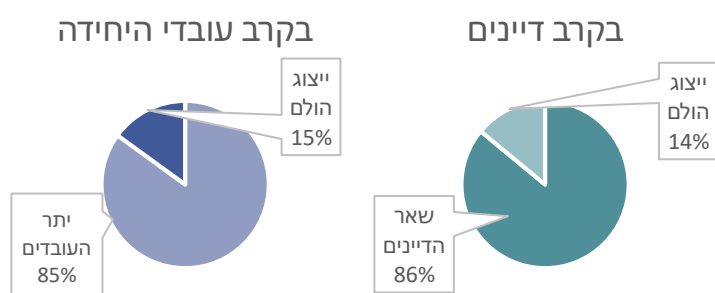
כמו כן, מונו לוועדה 16 נציגי ציבור, המתמנים ע"י שר האוצר. חברי הוועדה הם בעלי השכלה חשבונאית, כלכלית, או בעלי הכשרה פיננסית רלוונטית ומועסקים על ידי משרד המשפטים כנותני שירות חיצוניים. ככלל, ועדות הערר פועלות במותבים קבועים; ברוב המקרים, כל אחד מנציגי הציבור משמש כחבר במותב של דיין קבוע אחד או שני דיינים קבועים.

התפלגות מגדרית

ועדות ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות הוא ארגון בהובלה נשית מובהקת, כאשר 75% מכלל העובדים והעובדות בו הן נשים. בין דייני בית הדין יש ארבע נשים (57%), כולל ראשת בית הדין המכהנת גם כדיינת, ושלושה גברים (43%).

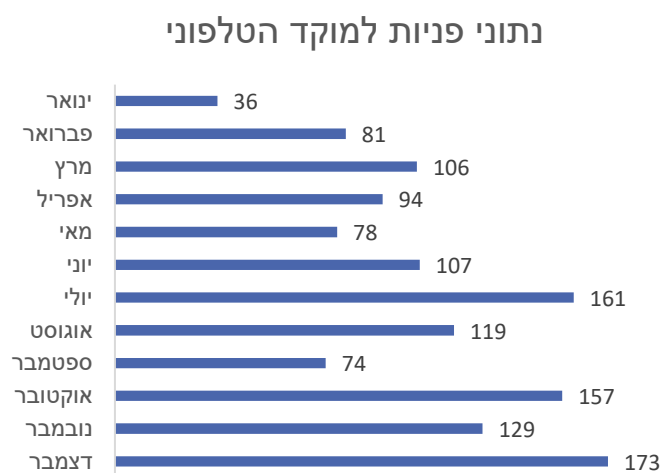

ייצוג הולם

ביחידה הועסקו ומועסקים עובדים מקבוצות שונות בחברה, ובכלל זה עובדים בני החברה הערבית, החברה החרדית, ובני העדה האתיופית (הנתונים נכונים לתאריך 01.12.2021, בטרם התחלפו שני דייונים וסטודנטית סיימה העסקתה. סה"כ היו 13 עובדים).

המוקד הטלפוני – פניות הציבור

משרד המשפטים העמיד לטובת הציבור מוקד טלפוני לתמיכה טכנית, באמצעות מרכז השירות והמידע של משרד המשפטים. אופי הפניות טכני לרוב, אך כאשר מתקבלת פנייה בעלת אופי מהותי, כגון אי הבנה של החלטה שניתנה בתיק הערר, נציג השירות יוצר קשר עם עובדי המזכירות המשפטית, הנתונים מענה מהיר לנציג השירות ולעורר. לאחר הגשת הערר וכאשר חלה התקדמות בתיק הערר, עובדי המנהלה יוצרים קשר עם

העוררים ומסייעים בכל עניין. הנתונים להלן לקוחים ממנהלת מוקד השירות והמידע, משרד המשפטים:

סה"כ פניות בשנת 2021	זמן המתנה ממוצע	אחוז מענה
1315	00:00:37	95%

בית דין דיגיטלי מקצה לקצה

בית הדין הוקם במתכונת חדשנית של "בית דין דיגיטלי מקצה לקצה", המאפשר ניהול ההליך באמצעים מקוונים ו"ללא נייר", על ידי מערכת ממוחשבת לניהול תיקים שבאמצעותה מתנהל ההליך משלב הגשת הערר ועד למתן החלטה סופית בתיק וסגירתו.

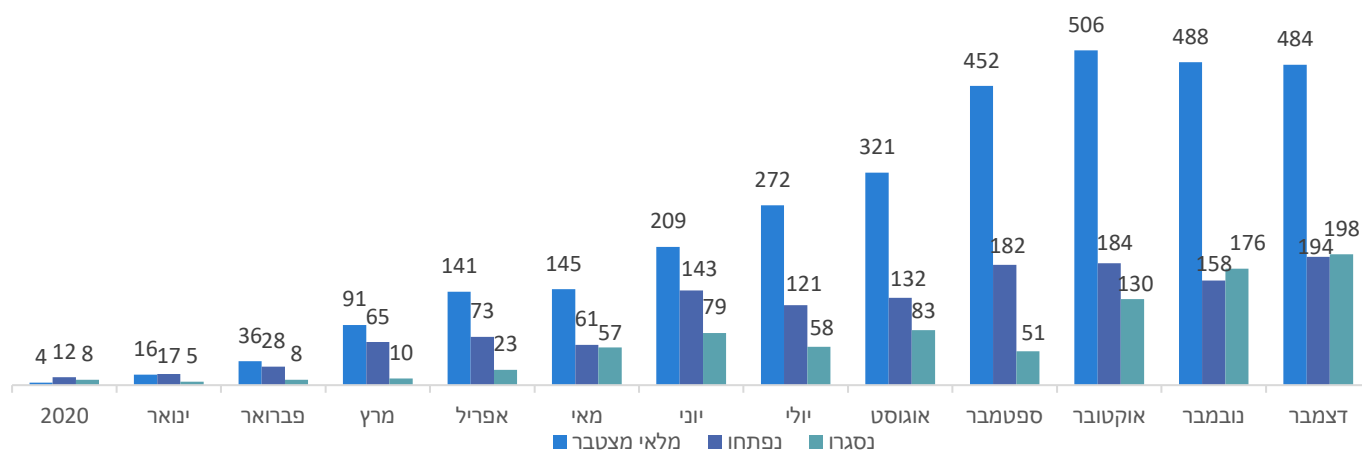
הצדדים להליך הערר ובאי כוחם מקבלים גישה למערכת אינטרנטית, באמצעות מנגנון ההזדהות הממשלתי. התשתית הממוחשבת מאפשרת לצדדים להגיש את העררים באמצעות אתר אינטרנט ייעודי, ללא צורך בהתייצבות פיזית במזכירות בית הדין. הצדדים מיועדים על התפתחויות בתיק הערר באמצעות שליחת מסרונים והודעות לתיבת הדואר האלקטרוני שלהם, ויכולים לבצע פעולות כמו הגשת מסמכים נוספים לתיקי הערר באופן מקוון. ככלל, במקרים בהם עולה צורך לקיים דיון בפני ועדת הערר, הוא מתקיים במתכונת של וועוד חזותי, כאשר לוועדת הערר הסמכות לקבוע דיונים פרונטליים לבקשת הצדדים, ככל שיש צורך בכך. מאפיינים אלה מאפשרים לבית הדין לפעול במסגרת כלל ארצית ללא חלוקה למחוזות.

היקף הפעילות - אפיון ונתונים

נתוני פתיחה וסגירה של תיקי ערר

שנת 2021	
1358	תיקים שנפתחו
878	תיקים שנסגרו
484	מלאי בסוף השנה

חתך חודשי - פתיחה מול סגירה ומלאי מצטבר

משך הטיפול בתיקי ערר

משך טיפול ממוצע בתיק – 71 יום

בתיקים שנמחקו –
42.1 יום

בתיקים שהסתיימו בהכרעה –
93.6 יום

בתיקים שהסתיימו בפשרה -
72.7 יום

עם דיון –
110.2 יום

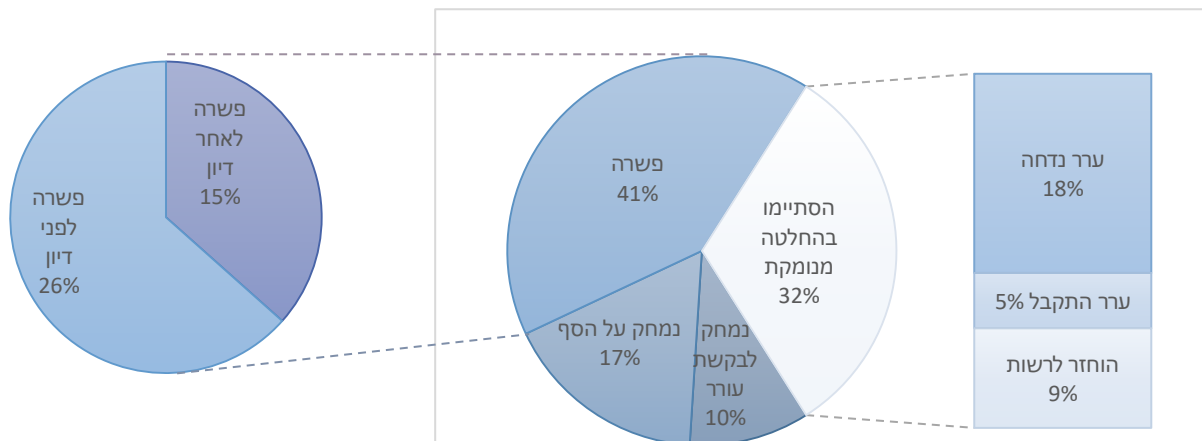
ללא דיון –
77.9 יום

עם דיון –
97.7 יום

ללא דיון –
59.9 יום

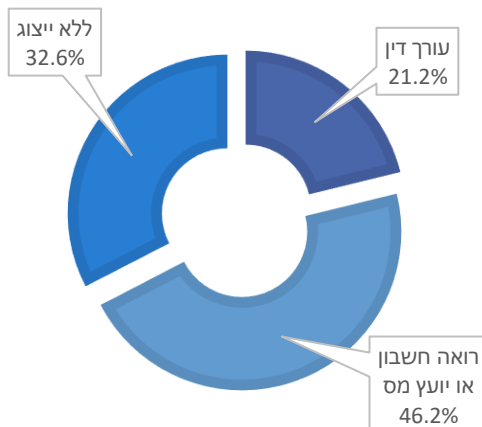
עילות סגירת תיקים

בשנת 2021 ב-55% מתיקי הערר התקבל סעד לטובת העורר. ב-41% מהתיקים התקבלה פשרה בין הצדדים, ו-14% מהתיקים התקבלו, באופן מלא או חלקי, או שהוחזרו לרשות המסים לבחינה מחודשת. מיעוט התיקים אשר הוחזרו לרשות לבחינה מחדש, נובע בין היתר מן ההבנה כי בעל העסק שהה זמן רב בתהליך מיצוי זכויותיו מול רשות המסים ועל כן וככל שניתן היה לסיים את ההליך בפני בית הדין, כך הוחלט.

אפיון העוררים

אחוז סוג ייצוג בתיקי הערר

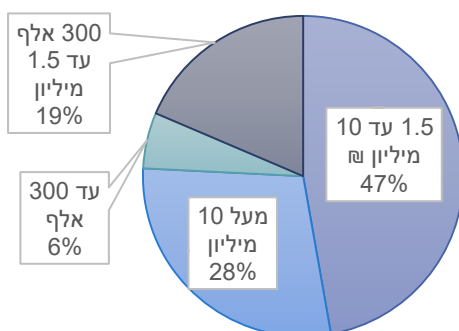

בהחלטות הממשלה ובחוק הסיוע המחוקק הבחין בין זכאות עוסקים למענק וגודל המענק לפי טווחי מחזור הכנסותיהם בשנת המס 2019. ניתן לראות כי לרוב העוררים שפנו לוועדת הערר מחזור עסקאות נע בין 1.5 מיליון ₪ ל-10 מיליון ₪.

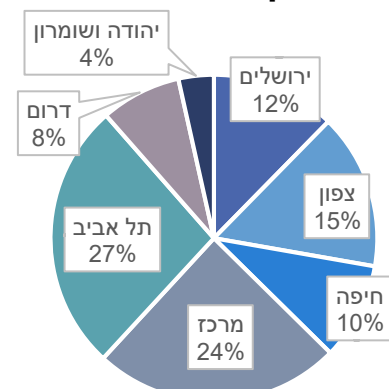
בהתאם להוראות החוק רשאים לייצג בפני הוועדות עורכי דין, רואי חשבון ויועצי מס. כשליש מהתיקים הוגשו על ידי בעלי העסקים ללא ייצוג.

להלן מפורטים גם נתוני בעלי העסקים שהגישו עררים על פי חלוקה למחוזות:

מחזור עסקאות של עוררים

חלוקה למחוזות

קיום דיונים בוועדות הערר

במסגרת בירור טענות הצדדים בתיק, ועדות הערר מקיימות דיונים באמצעים מקוונים בהשתתפות הצדדים. כל הדיונים שהתנהלו בפני ועדות הערר התנהלו באמצעים מקוונים.

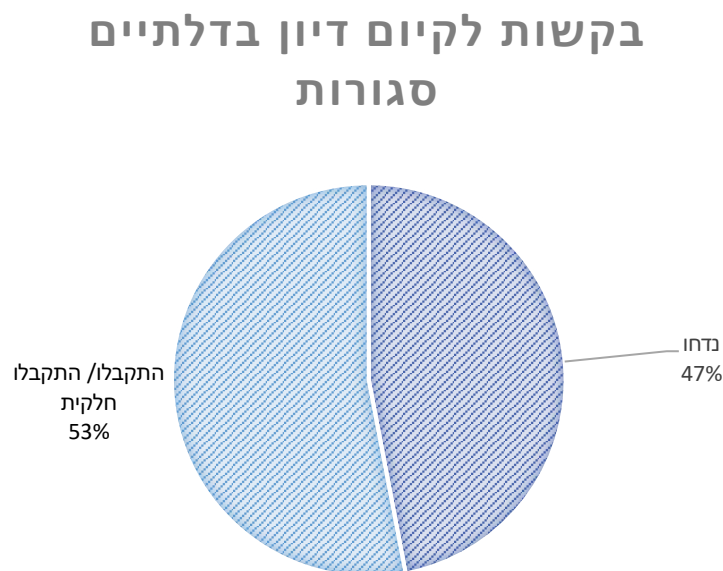
להלן נתונים אודות כמות הדיונים שהתקיימו בתיקים בוועדות הערר בשנת 2021.¹

דיונים בדלתיים סגורות:

הדיונים המתקיימים בפני ועדות הערר הם פומביים ומתקיימים, כאמור, באמצעים טכנולוגיים, באמצעות קישור שנשלח לצדדים על ידי מזכירות הוועדה, כך שהגישה לדיון נתונה אך ורק לצדדים בתיק ולעובדי היחידה. הצדדים רשאים לשתף את הקישור ככל שהם חפצים בכך. עם זאת, הצדדים יכולים להגיש בקשה לקיום דיון בדלתיים סגורות מפאת פגיעה בצנעת הפרט או בסוד מסחרי. להלן

הנתונים אודות בקשות לקיום דיון בדלתיים סגורות.

¹ יובהר כי מדובר במספר דיונים מתוך כלל התיקים שנסגרו במהלך שנת 2021. אין הכרח כי יתקיים דיון בכל תיק, לפי סעיף 20(א)(3) לחוק התכנית לסיוע כלכלי, וייתכן כי ישנם תיקים המתנהלים ללא דיונים כלל ומן הצד השני תיקים המתקיים בהם יותר מדיון אחד.

נושאים נפוצים הנדונים בוועדת הערר (באחוזים מתוך כלל ההחלטות)

ועדות הערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות עוסקות בשאלות הנוגעות לזכאות העוסקים למענק השתתפות בהוצאות קבועות. השאלות המשפטיות והחשבונאיות שעומדות בפני ועדות הערר מגוונות ומשתנות ממקרה למקרה. להלן פירוט של מספר נושאים מרכזיים שנידונים באופן תדיר בהחלטות השונות של ועדות הערר.²

היעדר קיום קשר סיבתי בין ירידת המחזורים לבין נגיף הקורונה: אחד התנאים שנקבעו למתן המענק הוא כי ירידת המחזורים של העסק נגרמה כתוצאה מההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה. במקרים לא מעטים, המחלוקת נסובה על הסיבות שהובילו לירידת המחזורים. כך למשל, כאשר מחזורי הפעילות של העסק ירדו באופן משמעותי לפני משבר הקורונה, מתעורר ספק של ממש לגבי השפעת נגיף הקורונה; כאשר הכנסותיו של העסק בתקופת הבסיס היו גבוהות באופן ניכר מהכנסותיו ביתר חודשי השנה, יש חשש שמדובר בהכנסה חריגה שממילא לא הייתה להימשך, ועוד.

סמכות רשות המסים לסטות מנוסחת חישוב המענק הקבועה בחוק ועריכת תקופת בסיס חלופית: במקרה שמחזורי ההכנסות של העסק בתקופת הבסיס (קרי, החודשים המקבילים בשנת 2019) הם חריגים, עשויה רשות המסים לערוך חישוב חלופי על בסיס מחזורי הפעילות בתקופה שמייצגת את הפעילות הטבעית של העסק, שלגביה מתקיים קשר סיבתי. בהקשר זה, עשויות להתעורר מחלוקות הן לגבי הצורך בחישוב זה והן לגבי אופן החישוב.

החרגת עוסק מזכאות למענק בשל ביצוע עבודות מתמשכות ודיווח לפי סעיף 8א לפקודת מס הכנסה: בהתאם להחלטת הממשלה ולחוק, עוסק שחל בחישוב הכנסתו סעיף 8א לפקודת מס הכנסה בשל ביצוע עבודות מתמשכות שמשך ביצוען עולה על שנה – אינו זכאי למענק. ועדת הערר דנה מעת לעת בשאלה באילו נסיבות מתקיים החריג ועל אילו עוסקים הוא חל.

² יובהר כי באותו תיק ערר אפשר ויעלו מספר נושאים שונים, ועל כן התרשים מראה את אחוז ההחלטות שעסקו בנושא מתוך כלל ההחלטות שניתנו ע"י ועדות הערר.

הכרה בויתור על דמי שכירות כירידת מחזורים לצורך חישוב המענק: במקרה שהכנסות העסק נובעות מדמי שכירות, והירידה במחזורי ההכנסות נובעת מויתור על דמי שכירות, עולה השאלה האם יש הצדקה למתן מענק. זאת בהתחשב בכך שדמי השכירות הם למעשה הוצאה קבועה, שבגינה עשוי השוכר עצמו לקבל מענק, ובהתחשב בכך שהמשכיר יכול לאכוף את זכותו לקבלת דמי שכירות, או לערוך התחשבנויות מאוחרות יותר עם העסק. עמדת רשות המסים בהחלטותיה ומול ועדות הערר הייתה כי ירידה במחזורים של משכיר נכס, בעקבות ויתור על דמי השכירות, אינה נחשבת כפגיעה במחזור המזכה במענק בעד השתתפות בהוצאות קבועות.

לאור החלטות של ועדות הערר שנתינו בערר 1119-21 **52 חולון סנטר השקעות בע"מ נ' רשות המסים** (17.08.21), ערר 1120-21 חנית ניהול קניון כרמיאל בע"מ נ' רשות המסים (03.09.21), ערר 1218-21 בניי פריזה בע"מ נ' רשות המסים (17.10.21) ועוד, במסגרתן **נדחתה טענת רשות המסים, הודיעה הרשות על שינוי מדיניות בנושא**. ביום 12 בדצמבר 2021 פרסמה רשות המסים באתר האינטרנט הרשמי את עמדתה החדשה ואף הודיעה ביום 16 בדצמבר 2021 כי ניתן להגיש רטרואקטיבית בקשות למענק והשגות על החלטותיה שנדחו בשל הנימוק כי ירידה במחזורים של משכיר נכס אינה נחשבת כפגיעה במחזור המזכה במענק בעד השתתפות בהוצאות קבועות.

הפעלת סמכות שיקול דעת רשות המסים לבחינת ההוצאות הקבועות בפועל: בהתאם להחלטת הממשלה ולחוק, נתונה לרשות המסים במקרים מסוימים, סמכות לחרוג מהנוסחה ולקבוע את גובה המענק על פי גובה ההוצאות הקבועות בפועל של העסק. בהקשר זה, עולות שאלות שונות – באילו מקרים יש הצדקה לחרוג מן הנוסחה, אילו הוצאות תיחשבנה הוצאות קבועות, ועוד.

ערעורים על החלטות ועדות הערר

על החלטה של ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות ומענקי פגיעה ממושכת ניתן להגיש ערעור מנהלי לבית המשפט המחוזי בשבתו כבית המשפט לעניינים מנהליים, לפי סעיף 21(ה)(2) לחוק התכנית לסיוע כלכלי. מהנתונים שנמסרו מהנהלת בתי המשפט עולה כי הוגשו 24 ערעורים על החלטות ועדות הערר. להלן הנתונים על סטטוס הערעורים.

סטטוס תיק ערעור	פתוח	סגור- נמחק	סגור- התקבל	סגור- נדחה
כמות תיקי ערעור	17	4	2	1

יידוע והנגשת המשפט

יחידת ועדות ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות מפעילה אתר אינטרנט הכולל מדריכי מידע רבים שנועדו לפשט לציבור העוררים את הליך הגשת הערר. באתר מפורסמים טפסים ונהלים בקשר עם הליך הערר, וכן מפורסמות כל ההחלטות הסופיות של ועדות הערר כמו גם סיכום דו שבועי שלהן, הנועד להנגיש ההחלטות בצורה ברורה, נהירה ומתומצתת לציבור העוררים. כמו כן הסיכום נועד לייצר שקיפות לגבי פעילות ועדות הערר והחלטותיהן.

עם הקמת ועדות הערר ובמטרה להכיר לציבור העוררים ולציבור העסקים את פעילותן ולהנגיש שירותי היחידה, נערכו מספר כנסים וירטואליים, הן לציבור המייצגים והן לציבור בעלי העסקים. הכנסים התקיימו בשיתוף הלשבות המקצועיות – לשכת עורכי הדין, לשכת רואי החשבון ולשכת יועצי המס, ואחד מהם התקיים בשפה הערבית. בנוסף, השתתפה ראשת ועדות הערר בכנס השנתי של לשכת רואי החשבון, וכן השתתף סגן ראשת ועדות הערר בכנס של מחוז חיפה, שם סקרו את פעילות היחידה ואת ההחלטות שניתנו מאז הקמתה. כמו כן נערכו הרצאה ופאנל של נציגי ועדות הערר בשיתוף עם לשכת עורכי הדין מחוז מרכז.

שיפור השירות והתייעלות

נוכח היקף התיקים המטופלים ביחידה ומנעד הטענות העובדתיות והמשפטיות העולות בתיקים, הוקמה על ידי אגף מערכות המידע במשרד המשפטים מערכת בינה עסקית (BI) לניתוח ביצועי היחידה. המערכת שמה דגש על הנתונים הכמותיים והמהותיים, ומאפשרת ביצוע מעקב ובקרה על עבודת ועדות הערר, וכן זיהוי מגמות רוחביות לצורך מתן מענה להן, בין אם על ידי קיום ימי עיון או כנסים לציבור ולקהל העוררים ובין אם הדרכות פנימיות לעובדי היחידה.

קוד אתי

עם הקמת בית הדין, נקבע בבית הדין קוד המשקף את הערכים שעומדים בבסיס עבודת בית הדין ואת התנהלות הראויה של חברי ועדות הערר ושל יתר עובדי בית הדין. הקוד האתי גובש על ידי צוות פנימי של דיינים ביחידה, והוא שואב השראה מכללי האתיקה לשופטים, ומושפע גם מכללי האתיקה שנקבעו לעובדי מדינה. בקוד האתי נקבעו ארבעת ערכי היסוד של בית הדין – (א) מקצועיות ועצמאות; (ב) ממלכתיות; (ג) הוגנות; (ד) שירותיות ויעילות. לצד כל אחד מהערכים צוינו בתמצית נורמות ההתנהגות הנגזרות ממנו. למעשה, הקוד האתי משקף את האתוס המקצועי שהיחידה גיבשה לעצמה עם הקמתה. הקוד האתי הוצג במסגרת ימי עיון משותפים ליחידות מעין שיפוטיות נוספות במשרד המשפטים והיווה השראה גם עבורן.

הקוד האתי הוא פומבי; פרסומו של הקוד האתי באתר האינטרנט של ועדות הערר מסייע להגביר את אמון הציבור בפעילות ועדת הערר. לצד הקוד האתי הפומבי, נערך מסמך נפרד בדבר כללי התנהלות של עובדי היחידה במערכת היחסים בינם לבין עצמם (קוד אתי פנימי).

בית הדין במבט צופה פני עתיד

ביום 26 ביולי 2021 הודיעה רשות המסים כי נפתחה מערכת המאפשרת להשיב כספי מענקי סיוע לתקופת הקורונה ששולמו ביתר לעצמאים ולעסקים, והמעניקה פריסת תשלומים רחבה ונוחה. לטענת הרשות, מענקי הסיוע לעצמאים ובעלי שליטה ומענקי הסיוע לעסק קטן (שמוגדר בדין כבעל מחזור הכנסות לשנת המס 2019 מתחת ל-300 אלף ₪) שולמו במהירות מירבית על סמך הצהרות המבקשים בלבד לפיה הייתה להם ירידת מחזורים הנדרשת בחוק לצורך הזכאות למענק. המערכת שפתחה רשות המסים מציגה למבקש את כל המענקים ששולמו לו, את הירידה במחזורים שנדרשה בחוק ואת הירידה שהוא חווה בפועל. במקרה של מענקים ששולמו ביתר, כשעל פניו לא קיימת זכאות לפי החוק, יוכל המבקש להשיב את הכספים או לבחור אחת מארבע הנמקות לזכאות למענק והן: שירות במילואים, חופשת לידה, הכנסה חריגה או עסקה הונית.

בעקבות הודעה זו ובשל טענות נוספות הוגשה עתירה לבג"ץ כנגד החזר מענקי הסיוע - בג"ץ 7901/21 **העמותה לצמצום פערים חברתיים- הבית החברתי נ' שר האוצר ואח'**. בעקבות העתירה הודיעה רשות המסים על הארכת התקופה לביצוע הסדר תשלומים מורחב להשבת מענקים ששולמו ללא עמידה בתנאי החוק עד ליום 31 במרץ 2022. ביום 12 בינואר 2022 ניתן פסק דין הדוחה את העתירה מהנימוק שמדובר בעתירה מוקדמת, שכן טרם התקבלה החלטה ביחס לגביית דמי היתר, וטרם נעשה שימוש בסמכות מנהל רשות המסים ולא ננקטו הליכים לגבייה, כמו גם האמירה כי קיים סעד חלופי בדמות הליכי השגה וערר פרטניים הקבועים בדין.

על כן, היחידה צפויה לטפל עררים רבים שיוגשו לאחר שיופצו מכתבים מטעם רשות המסים להחזרת מענקים ששולמו ביתר. אתגר נוסף איתו היחידה מבקשת להתמודד הוא צמצום פער הנגישות לצדק והגברת אמון הציבור במערכת המשפט. בהתאם, אחת ממטרות היחידה לשנת 2022 היא עריכת שלושה אירועי הסברה והדרכה לציבור בנושא הגשת תיקי ערר.

היחידה מתכננת בנוסף קיום שלושה מפגשים מול רשות המסים ולשכות המייצגים (עו"ד, רו"ח ויועצי מס)- לאורך שנת 2022 על מנת לקדם מדיניות מתוך תפיסת עבודה שיתופית.